DOI: 10.69803/2312-3427-2024-2-120
УДК 347.779

Домбровська О. А., канд. екон. наук, доцент
e-mail: domolena73@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-7310-7066
Державний біотехнологічний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ, ГЕОДЕЗІЇ ТА КАДАСТРУ

Підвищення рівня соціально-економічного розвитку країн значною мірою залежить від ефективного використання різноманітних об'єктів інтелектуальної власності. У сфері землеустрою, геодезії та кадастру інтелектуальна власність забезпечує правовий захист новаторських технічних рішень, технологій і даних, сприяючи їх ефективному використанню та поширенню. У статті розглянуто вже наявні механізми регулювання інтелектуальної діяльності в Україні та правову базу для захисту інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру. Встановлено, що застосування сучасних технологій у землевпорядкуванні та кадастрових роботах потребує вдосконалення стандартів і технічних регламентів, зокрема потрібен узгоджений підхід до захисту інтелектуальної власності. Зростання рівня цифровізації управління земельними ресурсами створює нові виклики у захисті даних, програмного забезпечення та геодезичних інформаційних систем від кіберзагроз та несанкціонованого доступу. Ускладнює ефективне впровадження інновацій недостатня увага до освіти та підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності в галузях землеустрою та геодезії. Ці аспекти потребують комплексного підходу до розв'язання проблеми інтелектуальної власності у цій сфері, щоб сприяти інноваціям, забезпечувати правовий захист і стимулювати стале управління земельними ресурсами у майбутньому. Підкреслюється, що землеустрій має значний інноваційний економічний потенціал, оскільки кожен проєкт землеустрою є унікальним, базується на креативному способі мислення та винахідливості розробника такого проєкту, землевпорядна документація є одним з найважливіших інструментів управління земельними ресурсами, значною інвестицією, спрямованою на здійснення соціально-економічних перетворень на відповідній території. Тому вона має бути захищена правом інтелектуальної власності, бо слугує джерелом інформаційного забезпечення земельної ділянки, пошуку шляхів підвищення привабливості землекористування, а також для своєчасного реагування на результати

економічного ефекту і екологічних ризиків на відповідній території. Запропоновані способи захисту новітніх технологій і методів дослідження у сфері землеустрою, геодезії, кадастру.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, землеустрій, геодезія, кадастр, інновації, цифрова економіка, авторське право, комп'ютерна програма, правове регулювання*

Постановка проблеми. У контексті сучасного розвитку сфери землеустрою, геодезії та кадастру виникає важлива проблема, пов'язана з ефективним захистом інтелектуальної власності. Ці галузі є ключовими у забезпеченні правового, економічного й екологічного управління земельними ресурсами, що стає неодмінною умовою для сталого розвитку суспільства. Проте ще низка викликів і проблем потребують уваги та розв'язання. Багато інновацій у сфері землеустрою та геодезії залишаються недостатньо захищеними від копіювання і недобросовісної конкуренції через брак чітких механізмів захисту інтелектуальної власності. Без правової чіткості, яка регулює аспекти інтелектуальної власності у землеустрої та геодезії, складно захищати інноваційні розробки та технології. Застосування сучасних технологій у землевпорядкуванні та кадастрових роботах потребує вдосконалення стандартів і технічних регламентів, що неможливо без узгодженого підходу до захисту інтелектуальної власності. Зростання рівня цифровізації управління земельними ресурсами створює нові виклики у захисті даних, програмного забезпечення та геодезичних інформаційних систем від кіберзагроз та несанкціонованого доступу. Ускладнює ефективне впровадження інновацій недостатня увага до освіти та підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності в галузях землеустрою та геодезії. Ці аспекти потребують комплексного підходу до розв'язання проблеми інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру, щоб сприяти інноваціям, забезпечувати правовий захист і стимулювати стале управління земельними ресурсами у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку системи інтелектуальної власності, її різнобічні аспекти в Україні розглядають такі вітчизняні науковці, як Ю. Л. Бошицький [1], О. Р. Веремєєва [2], Н. О. Задорожнюк [3], І. Ф. Коваль [4], В. В. Лаврененко [5], А. С. Штефан [10] та інші. Ці автори розглядають загальні аспекти системи інтелектуальної власності, посилення захисту права інтелектуальної власності, новації процесуального законодавства.

Щодо питання інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру, то такі дослідження поодинокі. До них потрібно

віднести наукову працю В. Островського [6], який досліджує об'єкти архітектури (містобудування), що можуть набути правової охорони авторським правом. Теоретико-правові засади та судову практики захисту авторського права на комп'ютерні програми у сфері землевпорядкування та землеустрою в Україні проаналізував М. М. Потіп [7]. Наукова праця Є. Ю. Поливач [8] висвітлює питання захисту майнових прав творців комп'ютерних програм через укладання авторських договорів. Автори Р. І. Сосса, О. І. Любарець [9] проаналізували чинне законодавство з інтелектуальної власності і законодавство у сфері геодезії та картографії щодо правової охорони картографічних творів та виявлення причин незабезпечення правового захисту картографічних творів.

У сучасній зарубіжній науковій літературі приділено більше уваги питанням захисту інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії, кадастру [11–22]. Наприклад, у дослідженнях S. Coetzee, I. Ivánová, H. Mitasova, M. A. Brovelli [11] докладно проаналізовано правовий захист геопросторових даних і програмного забезпечення та акцентовано на важливості захисту авторських прав і патентів для розвитку цих технологій. У посібнику [12] розглянуто патентну активність у сфері кадастрових технологій за минуле десятиліття. Науковець A. Samal [15] досліджує, як карти та геопросторові дані можуть бути захищені як інтелектуальна власність, а також можливу взаємодію між проблемами інтелектуальної власності та режимом захисту персональних даних. У дослідженнях, що провели A. Layne-Farrar, J. Sarnoff та R. Merges [19, 20, 21], було оцінено роль патентної системи в стимулюванні інноваційного розвитку у сфері програмного забезпечення. Отже, останні дослідження у сфері інтелектуальної власності із землеустрою, геодезії та кадастру, підкреслюють важливість правової охорони геопросторових даних та програмного забезпечення. Дослідження вказують на потребу у створенні ефективних правових механізмів і стратегій для захисту інтелектуальної власності, що сприятиме розвитку та впровадженню нових інноваційних рішень у цій сфері.

Формулювання цілей статті. Метою є аналіз специфіки захисту інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру, а також визначення впливу інтелектуальної власності на розвиток цих галузей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальні тенденції в системі захисту інтелектуальної власності (ІВ) мають значний вплив на модернізацію національної системи ІВ, зміцнення економічного потенціалу та інтеграцію України в міжнародну спільноту. Наша держава активно працює над гармонізацією свого законодавства з міжнародними

стандартами, що сприяє зміцненню співпраці з іншими країнами та залученню іноземних інвестицій. Приєднання до Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) і співпраця із Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) дають змогу вдосконалити національну систему захисту ІВ. У межах асоціації з Європейським Союзом Україна імплементує європейські норми та стандарти у сфері ІВ, що сприяє поліпшенню правового середовища для інновацій та бізнесу. Ці глобальні тенденції виступають потужними стимулами для розвитку системи охорони інтелектуальної власності в нашій державі.

Законодавство України визначає цивільно-правові способи захисту авторських і суміжних прав для запобігання їх порушенню та відновлення у разі порушення або оспорювання. Ці способи забезпечують реалізацію права на захист і гарантують дотримання суб'єктивних прав. Способи захисту цивільних прав зазвичай поділяють на два види: універсальні (ст. 16 Цивільного кодексу України [23]) та спеціальні (ст. 276, 277, 278, 280, 432 Цивільного кодексу в України [23], ст. 55 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [24]).

Із 1 січня 2023 року набрала чинності нова редакція Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 1 грудня 2022 року № 2811-IX [24]. Зміни в цьому законі були зумовлені потребою в імплементації положень законодавства ЄС в національне законодавство в контексті євроінтеграційних процесів, що відбуваються в країні, та виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, що буде сприяти поліпшенню правового середовища для інновацій та бізнесу. Істотні зміни стосуються форм, порядку та способів захисту авторського права й суміжних прав, зокрема й використання мережі інтернет. Закон також передбачає посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Україна активно працює над посиленням заходів протидії піратству та підробкам, що сприяє захисту прав ІВ та поліпшенню іміджу країни на міжнародній арені. Найважливішим індикатором, який відображає досягнення країни щодо стану та ефективності захисту прав власності, є Міжнародний індекс захисту прав власності (IPRI). Цей індекс базується на вивченні стану та ефективності захисту прав приватної власності у трьох категоріях: захист патентних прав, захист прав інтелектуальної власності та рівень піратства (табл. 1). У 2021 р. Україна посіла 109 місце серед 129 країн у загальному рейтингу захисту прав власності. У регіоні Центральної та Східної Європи і Центральної Азії з 25 країн Україна посідає останнє, 25 місце. Щодо інтелектуальної власності ситуація дещо ліпша: Україна розмістилася на 93 місці з-поміж 129 країн та на 23 місці серед 25 у регіоні.

Отже, динаміка цих показників відображає не досить позитивну ситуацію із захистом прав власності в Україні. Інтелектуальна власність – це закріплені законом права на результати інтелектуальної (креативної та творчої) діяльності в різних сферах.

Таблиця 1

Міжнародній індекс захисту прав власності в Україні

2016		2017		2018		2019		2020	
Бал	Рейтинг	Бал	Рейтинг	Бал	Рейтинг	Бал	Рейтинг	Бал	Рейтинг
Загальний/ регіональний IPRI									
3,933	113/24	3,424	123/24	4,282	110/23	4,432	109/23	4,466	105/22
Захист прав ІВ загальний									
4,320	89/15	4,419	93/15	4,436	92/15	4,578	88/15	4,563	90/15
Патенте право									
7,750	37/8	7,750	34/8	7,750	40/8	7,750	43/8	7,750	40/8
Авторське право									
1,700	93/21	1,800	93/21	1,800	91/20	2,00	93/21	2,000	89/21

Джерело: [24].

В сучасних умовах точні дані та сучасні технології у сфері землеустрою, геодезії та кадастру є основою для створення ефективної, прозорої та інноваційної системи управління земельними ресурсами, яка здатна відповідати на виклики сучасного світу та забезпечувати сталий розвиток. Значущість цієї сфери пов’язана з декількома ключовими аспектами:

1. Підвищення точності та ефективності обліку земельних ресурсів: такі сучасні геодезичні технології, як Глобальна система позиціонування (GPS) та геоінформаційні системи (ГІС), дають змогу діставати точні та докладні дані про місцезнаходження та характеристики земельних ділянок. Це дає змогу уникнути помилок, зменшити витрати та підвищити продуктивність управлінських процесів.

2. Забезпечення прозорості та зменшення корупції: точні та доступні дані про земельні ділянки сприяють прозорості в управлінні земельними ресурсами. Це дає змогу зменшити можливості для корупції та незаконних операцій із землею, забезпечуючи справедливий розподіл земельних ресурсів.

3. Планування та управління землекористуванням: сучасні технології дають змогу створювати детальні карти та моделі земельних ресурсів, що важливо для планування міського та сільського розвитку. Завдяки цьому можна визначати найліпші землі для будівництва, сільського господарства, заповідників тощо.

4. Екологічний моніторинг та захист навколишнього середовища: геодезичні дані можуть бути використані для моніторингу змін у землекористуванні та впливу людської діяльності на навколишнє середовище. Це дає змогу вчасно виявляти екологічні проблеми та вживати необхідних заходів для їх розв'язання.

5. Юридичний захист прав власності: сучасні кадастрові системи забезпечують точний облік прав власності на земельні ділянки, що є важливим для захисту прав власників та запобігання конфліктам.

6. Прискорення процесів: використання сучасних технологій дає змогу значно швидше виконувати вимірювання та обробку даних, що важливо для своєчасного ухвалювання рішень та реалізації проєктів з управління та розвитку земель.

7. Інновації та розвиток: сучасні технології сприяють впровадженню інновацій у сфері землеустрою та кадастру. Наприклад, використання штучного інтелекту для аналізу даних або блокчейн-технологій гарантують безпеку та прозорість даних.

Сьогодні нова інноваційна модель економіки землекористування та організації території впроваджується через систему землеустрою, геодезії та кадастру, які поєднують у собі найліпші теоретичні та практичні аспекти управління земельними ресурсами з урахуванням національних особливостей розвитку.

Особливе значення землеустрою в системі інноваційного розвитку землекористування визначається Земельним кодексом України [26] та Законом України «Про землеустрій» [27]. У цих документах наголошується, що землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць і суб'єктів господарювання. Сучасний розвиток землеустрою спрямований на реалізацію заходів щодо прогнозування, планування, організації використання та охорони земель на національному, регіональному та господарському рівнях, що сприяють досягненню визначених результатів, заснованих на інноваційних принципах.

Землевпорядники на практиці створюють схеми, проєкти та іншу землевпорядну документацію, до якої входить створення баз даних і картографічних матеріалів за допомогою геодезичних зйомок. Використання комп'ютерних програм у сфері земельних відносин є актуальним питанням з огляду на рівень інформаційного розвитку суспільства та цифровізації економіки, а також розвитку IT-галузі. Створення розвинених кадастрових систем в Україні є важливою складовою частиною реформування системи державного управління,

становлення відкритого інформаційного суспільства та електронного урядування.

На сьогодні правову охорону картографічних творів, баз даних та комп'ютерних програм в України регулюють Цивільний кодекс України [23] та Закон України «Про авторське право і суміжні права» [24]. У главі 36, ст. 433 Цивільного кодексу України визначено, що об'єктами авторського права є: «ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або наук, комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних)» [23], а суб'єктами права відповідно до ст. 422 є: «творець та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу, іншого закону чи договору» [23].

Але у вказаних законодавчих документах [23, 24] не зазначено, що держава як роботодавець у сфері картографо-геодезичної діяльності є власником авторських прав. Однак згідно з положеннями статей 421, 422, 429, 435 Цивільного кодексу [23] та ст. 7 Закону [24] у випадках, передбачених законом або договором, наприклад, під час передачі авторських прав авторами чи їх спадкоємцями, держава може виступати як вторинний суб'єкт таких прав. Також закон може визначати особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені в межах виконання трудового договору. Охорона поширюється на комп'ютерні програми, які виражені у вихідному або об'єктному кодах і є оригінальними [24]. Виробнику бази даних, крім бази, яка створена для їх систематизації, що є публічною інформацією згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації», надається право на особливий захист (sui generis), якщо він зробив якісний або кількісний внесок в отримання, перевірку або подання вмісту цієї бази даних, для запобігання недозволеному вилученню або повторному використанню її повного вмісту або значної частини. Законодавство з інтелектуальної власності не використовує узагальнювального терміна «картографічні твори», який об'єднував би всі форми вираження картографічної продукції, матеріалів і інформації, зокрема й такі сучасні типи, як цифрові карти або мультимедійні твори. Закон не визначає конкретних типів картографічних творів, які не підлягають захисту авторського права, але визначає можливість їх регулювання за допомогою законодавства. Крім того, не враховано, що картографічні твори можуть мати обмежений доступ як об'єкти авторського права з державною таємною інформацією, на відміну від інших об'єктів авторського права. Це потребує негайного внесення змін до нормативно-правових актів щодо процедури отримання свідоцтва про

авторські права на картографічні твори, відмінної від процедур щодо інших об’єктів авторського права.

Правові відносини у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, які мають загальносуспільне та державне значення, регулює Закон України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» [28]. Проте аналіз цього Закону показує, що він не дає змоги розв’язувати питання, пов’язані з особливостями правового регулювання авторських прав на твори, які виникають у результаті інтелектуальної діяльності у цій галузі і фінансуються за рахунок державного бюджету на підприємствах державної форми власності. Зокрема, ст. 19 Закону [28] обмежує авторські права лише суб’єктів підприємницької діяльності, які здійснюють відповідні види робіт на території України, передаючи матеріали для архівного зберігання з обов’язковим дотриманням законодавства про авторські права в Державний картографо-геодезичний фонд України та відомчі картографо-геодезичні фонди.

У національному законодавстві немає жодних правових норм у сфері інтелектуальної власності щодо проєктів землеустрою. Але, на нашу думку, землеустрій є значним інноваційним економічним потенціалом, оскільки кожен проєкт землеустрою є унікальним, базується на креативному способі мислення та винахідливості розробника такого проєкту. Крім того, землевпорядна документація є одним з найважливіших інструментів управління земельними ресурсами, значною інвестицією, спрямованою на здійснення соціально-економічних перетворень на відповідній території. Тому вона має бути захищена правом інтелектуальної власності, бо слугує джерелом інформаційного забезпечення для вивчення логіки розвитку конкретної земельної ділянки, пошуку шляхів підвищення привабливості землекористування, а також для своєчасного реагування на результати економічного ефекту і екологічних ризиків на відповідній території.

Захист новітніх технологій і методів дослідження земельних ресурсів в нашій державі є важливим для стимулювання інновацій, залучення інвестицій, забезпечення конкурентоспроможності та запобігання недобросовісній конкуренції. Ми запропонували способи захисту новітніх технологій і методів дослідження у сфері землеустрою, геодезії, кадастру через патенти, авторські права, торговельні марки, комерційну таємницю та інші механізми інтелектуальної власності, які наведені в табл. 2. Унікальність творчої діяльності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру зумовлена тісним зв’язком із розбудовою земельно-кадастрової системи, містобудівного, лісового та інших кадастрів; використанням геопросторових даних; використанням органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами,

які здійснюють землевпорядкування та землеустрій, а також землевласниками та землекористувачами для забезпечення реалізації їх повноважень та задоволення їхніх потреб. Всі ці аспекти підкреслюють значення інтелектуальної власності у сфері землеустрою, геодезії та кадастру. Бо саме інтелектуальна власність сприяє захисту та комерціалізації новітніх технологій, що використовують для збору, обробки та аналізу земельних даних.

Таблиця 2

Захист новітніх технологій і методів дослідження в сфері землеустрою, геодезії, кадастру

	Опис	Застосування	Приклад
1. Патентування			
Патенти на винаходи	Патент забезпечує захист нових технологій, що є технічними рішеннями у будь-якій галузі, зокрема й геодезії, землеустрої та кадастрі	Прилади для вимірювань, програмне забезпечення для обробки геоданих, методи збору та аналізу даних	– патент на новий метод використання дронів для створення високоточних тривимірних моделей рельєфу; – нові алгоритми для обробки супутникових знімків
Корисні моделі	Корисна модель забезпечує швидший і менш витратний процес отримання патенту порівняно з винаходом	Простішим технічним рішенням, що мають коротший життєвий цикл	Спрощені пристрої для вимірювання координат або нові типи геодезичних приладів, які є вдосконаленими версіями наявних
2. Авторське право			
Програмне забезпечення:	Авторське право захищає комп'ютерні програми, зокрема й ГІС та інші програмні продукти, використовувані для обробки та аналізу геопросторових даних	ГІС платформи, програмне забезпечення для дистанційного зондування Землі, обробки геоданих, моделювання рельєфу	Захист програмного забезпечення для автоматизованого аналізу супутникових знімків
Наукові праці та методичні посібники	Авторське право також захищає наукові роботи, методики та інші опубліковані матеріали, що можуть містити новітні методи дослідження	Наукові статті, методичні рекомендації, навчальні посібники, що містять інноваційні підходи до дослідження земельних ресурсів	Публікація нових методик для аналізу змін земельного покриву
3. Торговельні марки та брендування			
Торговельні марки	Захищають назви, логотипи та інші знаки, які ідентифікують продукцію або послуги компанії	Назви нових геодезичних приладів, програмного забезпечення, технологій, що розробляють	Торговельна марка для нового програмного забезпечення ГІС

		компанії	
4. Захист конфіденційної інформації та ноу-гау			
Комерційна таємниця	Захист комерційної таємниці передбачає заходи для збереження конфіденційності інформації, що має комерційну цінність і не є загальнодоступною	Внутрішні методи обробки даних, спеціалізовані алгоритми, бізнес-плани, які не були розкриті публічно	Унікальні алгоритми для обробки геоданих, що використовує компанія, які тримають у секреті від конкурентів
5. Ліцензування і трансфер технологій			
Ліцензійні угоди	Дає змогу власникам ІВ надавати іншим компаніям право на використання їхніх технологій за певну плату або на інших умовах	Ліцензії на використання патентів, програмного забезпечення, наукових методик	Ліцензійна угода на використання нової ГІС платформи в державних органах для управління земельними ресурсами
Трансфер технологій	Процес передачі технологій з науково-дослідних установ або компаній до інших організацій або на ринок	Передача новітніх розробок від університетів та дослідницьких інститутів до бізнесу	Трансфер технологій дистанційного зондування з університету до приватної компанії, що спеціалізується на геодезії
6. Навчання та підвищення кваліфікації			
Освітні програми	Розробка освітніх програм та курсів із захисту ІВ у сфері геодезії та землеустрою	Навчання фахівців основам патентування, авторського права, комерційної таємниці	Курси для інженерів-геодезистів та інженерів-землевпорядників про захист інтелектуальної власності у їхній професійній діяльності

Джерело: авторська розробка

Висновки. Завдяки патентуванню та авторському праву розробники нових геодезичних інструментів та програмного забезпечення можуть захищати свої винаходи, стимулюючи подальший розвиток і впровадження інновацій у цій сфері. Це не тільки забезпечує справедливу винагороду за творчі та інженерні зусилля, але й сприяє загальному підвищенню ефективності управління земельними ресурсами, що є важливим для сталого розвитку та економічного зростання. Потрібно продовжувати підтримку системи захисту ІВ, забезпечуючи доступність і зрозумілість процесів патентування та реєстрації ІВ для всіх учасників ринку. Важливо також сприяти підвищенню обізнаності про значення ІВ серед фахівців цих галузей та заінтересованих сторін.

Список використаних джерел:

1. Бошицький Ю. Л. Щодо підвищення ефективності кримінальної юстиції у сфері охорони інтелектуальної власності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2021/2. С. 219–227. URL: https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/756.

2. Веремєєва О. Р., Жеребцова С. С., Лісовська В. С. Актуальні проблеми інтелектуальної власності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 5. С. 135–138. URL: https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/756.

3. Задорожнюк Н. О., Щьокіна Є. Ю., Швєд М. О. Розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності: актуальні тенденції. *Економічний форум.* № 1/2021. С. 122–127. url: https://www.researchgate.net/publication/349651045_rozvitok_vidnosin_u_sferi_intelektualnoi_vlasnosti_aktualni_tendencii.

4. Коваль І. Ф. Законодавство України про договори у сфері інтелектуальної власності: оцінка в контексті системності та ефективності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 1/2024. С. 60–68. URL: https://drive.google.com/file/d/1I5vWWF79BH6gEWMrkvwBb8zq_k1o92wD/view.

5. Лаврененко В. В., Кириленко В. Ю., Терещенко Ю. О. Проблеми захисту інтелектуальної власності в Україні. *Стратегія економічного розвитку України.* №48/2021. С. 23–35. URL:https://doi.org/10.33111/sedu.2021.48.023.035.

6. Островський С. Охорона архітектурного проєкту авторським правом. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 1/2024. С. 14–24. URL: http://uran.inprojournal.org/issue/view/17857.

7. Потіп М. М. Судовий захист авторського права на комп'ютерні програми у сфері землеустрою: вітчизняний та міжнародний досвід. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 5. С. 34–44. URL: http://apnl.dnu.in.ua/5_2022/6.pdf.

8. Поливач Є. Ю. Договірні механізми захисту особистих майнових прав творців комп'ютерних програм. *Юридичний науковий електронний журнал.* № 8/2021. С. 101–104. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2021/24.pdf

9. Сосса Р. І., Любарець О. І. Правова охорона картографічних творів в Україні: аналіз законодавства. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії.* 2007. Вип. 7. С. 166–171. URL: https://goik.univer.kharkov.ua/wp-content/files/issue_7/7_43.pdf

10. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту: монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2017. 150 с.

11. Coetzee S, Ivánová I, Mitasova H, Brovelli MA. Open Geospatial Software and Data: A Review of the Current State and A Perspective into the Future. *ISPRS International Journal of Geo-Information*. 2020; 9(2):90. URL: https://doi.org/10.3390/ijgi9020090

12. Carroll M.W. (2015) Sharing Research Data and Intellectual Property Law: A Primer. PLoS Biol 13(8): e1002235. URL: https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1002235

13. Ginsburg Jane C. Copyright and Copy-Reliant Software: An Economic and Legal Analysis. *Columbia Law Review*, vol. 91, no. 8, 1991, 1477-1536.

14. Ginsburg J. C. Copyright protection for databases in the United States and Europe. *IIC International Review of Industrial Property and Copyright Law*, 1998, 29(1), pp. 6-36.

15. Nakayama, I. (2021). *Patentability and PHOSITA in the AI Era—A Japanese Perspective* In: *Artificial Intelligence and Intellectual Property*. Edited by: Jyh-An Lee, Reto M Hilty, and Kung-Chung Liu, Oxford University Press. The several contributors. DOI: 10.1093/oso/9780198870944.003.0006

16. Samal A. Of Geospatial Data Deregulation, Intellectual Property and Personal Data Protection Copyright. *SpicyIP*. 2021. URL: https://spicyip.com/2021/03/of-geospatial-data-deregulation-intellectual-property-and-personal-data-protection.html

17. Choi H.O. An Evolutionary Approach to Technology Innovation of Cadastre for Smart Land Management Policy. *Land*. 2020; 9(2):50. URL: https://doi.org/10.3390/land9020050

18. Hamza R, Pradana H. A Survey of Intellectual Property Rights Protection in Big Data Applications. *Algorithms*. 2022; 15(11):418. URL: https://doi.org/10.3390/a15110418

19. Layne-Farrar A., Sarnoff J. D., Merges R. P. Are Patents Used to Suppress Useful Technology? The Journal of Technology Transfer, 2017, 42(2), 386-409.

20. Layne-Farrar A., Sarnoff J. D., Merges R. P. Patents and Cumulative Innovation: Categorizing Evidence with Patent Classes. Berkeley Technology Law Journal, 2018, 33(3), 775-818.

21. Layne-Farrar A., Sarnoff J. D., Merges R. P. The Role of Software atents in Innovation Policy. Harvard Journal of Law and Technology, 2019, 32(1), 1-30.

22. Longhorn, R.A., V. Henson-Apollonio, and J.W. White. 2002. Legal Issues in the Use of Geospatial Data and Tools for Agriculture and Natural Resource Management: A Primer. Mexico, D.F.: International Maize and Wheat Improvement Center (CIMMYT). Available at: https://michaelminn.net/tutorials/gis-legal/2002-longhorn-intellectual-property.pdf

23. Цивільний кодекс України за станом на 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 435-IV.

24. Про авторське право та суміжні права: Закон України за станом на 1 грудня 2022 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2022. № 2811-IX.

25. Україна в глобальних інноваційних рейтингах: міжнародний індекс захисту прав власності/ ДП «Український інститут інтелектуальної власності». URL: https://iii.ua/uk/ukrayina-v-globalnih-innovaciynih-reytingah-mizhnarodniy-indeks-zahistu-prav-vlasnosti

26. Земельний кодекс України за станом на 25 жовтня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України* (*ВВР*). 2002. № 2768-III**.**

27. Про землеустрій: Закон України за станом на 22 травня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 858-IV.

28. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: Закон України за станом на 23 грудня 1998 р. *Відомості Верховної Ради України. 1998.* № 353-XIV**.**

References.

1. Boshytskyi, Yu.L. (2021). Shchodo pidvyshchennia efektyvnosti kryminalnoi yustytsii u sferi okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Regarding increasing the effectiveness of criminal justice in the field of intellectual property protection in Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava.* 2. 219–227. Available at: https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/756 (in Ukrainian).

2. Veremieieva, O. R., Zherebtsova, S. S., Lisovska, V. S. (2022). Aktualni problemy intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Actual problems of intellectual property in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 5. 135–138. Available at: https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/756 (in Ukrainian).

3. Zadorozhniuk, N.O., Shchokina, Ye.Yu., Shved, M.O. (2021). Rozvytok vidnosyn u sferi intelektualnoi vlasnosti: aktualni tendentsii [Development of relations in the field of intellectual property: current trends]. *Ekonomichnyi forum*. 1. 122-127. Available at: https://www.researchgate.net/publication/349651045_rozvitok_vidnosin_u_sferi_intelektualnoi_vlasnosti_aktualni_tendencii (in ukrainian).

4. Koval, I. F. (2024). Zakonodavstvo Ukrainy pro dohory u sferi intelektualnoi vlasnosti: otsinka v konteksti systemnosti ta efektyvnosti [Legislation of Ukraine on contracts in the field of intellectual property: evaluation in the context of systematicity and effectiveness]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti.* 1. 60-68. Available at: https://drive.google.com/file/d/1I5vWWF79BH6gEWMrkvwBb8zq_k1o92wD/view (in Ukrainian).

5. Lavrenenko, V. V., Kyrylenko, V. Yu., Tereshchenko, Yu. O. (2021). Problemy zakhystu intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Problems of intellectual

property protection in Ukraine]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*. 48. 23–35. Available at: https://doi.org/10.33111/sedu.2021.48.023.035. (in Ukrainian).

6. Ostrovskyi, S. (2024). Okhorona arkhitekturnoho proektu avtorskyim pravom [Copyright protection of an architectural project]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti.* 1. 14-24. URL: http://uran.inprojournal.org/issue/view/17857. (in Ukrainian).

7. Potip, M. M. (2022). Sudovyi zakhyst avtorskoho prava na kompiuterni prohramy u sferi zemleustroiu: vitchyznianyi ta mizhnarodnyi dosvid [Judicial protection of copyright for computer programs in the field of land management: domestic and international experience]. *Aktualni problemy vitchyznianoi yurysprudentsii.* 5. 34-44. Available at: http://apnl.dnu.in.ua/5_2022/6.pdf. (in Ukrainian).

8. Polyvach, Ye.Yu. (2021). Dohovirni mekhanizmy zakhystu osobystykh mainovykh prav tvortsiv kompiuternykh prohram [Contractual mechanisms for the protection of personal property rights of creators of computer programs]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal.* 8. 101-104. Available at: http://www.lsej.org.ua/8_2021/24.pdf (in Ukrainian).

9. Sossa, R.I., Liubarets, O.I. (2007). Pravova okhorona kartohrafichnykh tvoriv v Ukraini: analiz zakonodavstva [Legal protection of cartographic works in Ukraine: analysis of legislation]. *Problemy bezperervnoi heohrafichnoi osvity i kartohrafii.* 7. 166–171. Available at: https://goik.univer.kharkov.ua/wp-content/files/issue_7/7_43.pdf (in Ukrainian).

10. Shtefan, A. S. (2017). *Avtorske pravo i sumizhni prava: osoblyvosti pravovoi okhorony, zdiisnennia ta zakhystu* [Copyright and related rights: peculiarities of legal protection, implementation and protection]. Kyiv: NDI intelektualnoi vlasnosti NAPrNU, TOV «NVP Interservis». (in Ukrainian).

11. Coetzee, S, Ivánová, I, Mitasova, H, Brovelli, MA. (2020). Open Geospatial Software and Data: A Review of the Current State and A Perspective into the Future. *ISPRS International Journal of Geo-Information*. 9(2):90. Available at: https://doi.org/10.3390/ijgi9020090.

12. Carroll M.W. (2015) Sharing Research Data and Intellectual Property Law: A Primer. *PLoS Biol* 13(8): e1002235. Available at: https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1002235.

13. Ginsburg, J. C. (1991). Copyright and Copy-Reliant Software: An Economic and Legal Analysis. *Columbia Law Review*. vol. 91. 8. 1477–1536.

14. Ginsburg, J. C. (1998). Copyright protection for databases in the United States and Europe. *IIC International Review of Industrial Property and Copyright Law.* 29(1). 6–36.

15. Nakayama, I. (2021). *Patentability and PHOSITA in the AI Era—A Japanese Perspective In: Artificial Intelligence and Intellectual Property*. Edited by: Jyh-An Lee, Reto M Hilty, and Kung-Chung Liu, Oxford University Press © The several contributors. DOI: 10.1093/oso/9780198870944.003.0006

16. Samal, A. (2021). Of Geospatial Data Deregulation, Intellectual Property and Personal Data Protection Copyright. *SpicyIP.* Available at: https://spicyip.com/2021/03/of-geospatial-data-deregulation-intellectual-property-and-personal-data-protection.html.

17. Choi, H.O. (2020). An Evolutionary Approach to Technology Innovation of Cadastre for Smart Land Management Policy. *Land.* 9(2):50. Available at: https://doi.org/10.3390/land9020050.

18. Hamza, R, Pradana, H. A. (2022). Survey of Intellectual Property Rights Protection in Big Data Applications. *Algorithms*. 15(11):418. Available at: https://doi.org/10.3390/a15110418.

19. Layne-Farrar, A., Sarnoff, J. D., Merges, R. P. (2017). Are Patents Used to Suppress Useful Technology? *The Journal of Technology Transfer*. 42(2). 386-409.

20. Layne-Farrar, A., Sarnoff, J. D., Merges, R. P. (2018). Patents and Cumulative Innovation: Categorizing Evidence with Patent Classes. *Berkeley Technology Law Journal.* 33(3), 775-818.

21. Layne-Farrar, A., Sarnoff, J. D., Merges, R. P. (2019). The Role of Software Patents in Innovation Policy. *Harvard Journal of Law and Technology*. 32(1), 1-30.

22. Longhorn, R.A., V. Henson-Apollonio, and J.W. White. (2002). Legal Issues in the Use of Geospatial Data and Tools for Agriculture and Natural Resource Management: A Primer. Mexico, D.F.: International Maize and Wheat Improvement Center (CIMMYT). Available at: https://michaelminn.net/tutorials/gis-legal/2002-longhorn-intellectual-property.pdf.

23. The Civil Code of Ukraine (2003, January 16). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv. (in Ukrainian).

24. About copyright and related rights: Law of Ukraine (2022, December 1). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Kyiv. (in Ukrainian).

25. Ukraina v hlobalnykh innovatsiinykh reitynhakh: mizhnarodnyi indeks zakhystu prav vlasnosti [Ukraine in global innovation ratings: international index of property rights protection]. *DP «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti»*. Available at: https://iii.ua/uk/ukrayina-v-globalnih-innovaciynih-reytingah-mizhnarodniy-indeks-zahistu-prav-vlasnosti.

26. Land Code of Ukraine (2001, October 25). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. Kyiv. (in Ukrainian).

27. About land management: Law of Ukraine (2003, May 22). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. K*yiv. (in Ukrainian).

28. About topographic-geodetic and cartographic activity: Law of Ukraine (1998, December 23). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Kyiv. (in Ukrainian).

Dombrovska O. A. Intellectual property in the field of land management, geodesy and cadastral. Subject of study. *The enhancement of socio-economic development in countries significantly depends on the effective use of various intellectual property (IP) assets. In the field of land management, geodesy, and cadastre, IP ensures the legal protection of innovative technical solutions, technologies, and data, promoting their efficient use and dissemination.* ***The aim of the study****. This article examines the existing mechanisms for regulating intellectual activity in Ukraine and the legal framework for the protection of IP in the fields of land management, geodesy, and cadastre. It aims to identify the need for improved standards and technical regulations for modern technologies in these areas and to propose a coordinated approach to IP protection.* ***Research methods.*** *The study utilizes a comprehensive review of legal documents, technical standards, and existing literature on IP protection in land management, geodesy, and cadastre. It analyzes the current challenges posed by the increasing digitization of land resource management, including data protection, software security, and geodetic information systems against cyber threats and unauthorized access.* ***Results of work.*** *The findings reveal that the application of modern technologies in land surveying and cadastral work necessitates the enhancement of standards and technical regulations. The growing digitization of land resource management creates new challenges in protecting data, software, and geodetic information systems from cyber threats and unauthorized access. The study underscores the significant innovative economic potential of land management, noting that each land management project is unique, relying on the creativity and ingenuity of its developers. Land management documentation is a crucial tool for managing land resources and a major investment aimed at socio-economic transformations in a given territory. Therefore, it should be protected by IP law, serving as a source of information on land plots, ways to enhance land use attractiveness, and timely responses to economic effects and environmental risks. The proposed protection methods for innovative technologies and research methods in the fields of land management, geodesy, and cadastre are discussed.*

Key words: *Intellectual property, land management, geodesy, cadastre, innovation, digital economy, copyright, computer program, legal regulation*

Стаття надійшла до редакції: 14.05.2024р.